

ระเบียบกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ แนวปฏิบัติ การจัดตั้งและขึ้นทะเบียน ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน การขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย และการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้มีความเหมาะสมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ และมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ หรือวิธีปฏิบัติอื่นใดได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสเจรจาตกลงกัน ระวังข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาโดยสันติวิธีและปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการในชั้นศาลและในชั้นการบังคับคดี

“ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน” หมายความว่า ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับการดำเนินงานศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

“คณะทำงาน” หมายความว่า คณะทำงานบริหารประจำศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

“ผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

“ทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า ทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ประกาศขึ้นทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

“บัญชีผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า บัญชีรายชื่อผู้ไกล่เกลี่ยของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ทั้งกรุงเทพมหานครและจังหวัด

“หนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า หนังสือที่นายทะเบียนออกให้
เพื่อแสดงว่าได้มีการขึ้นทะเบียนให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ย

“บัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า บัตรประจำตัวผู้ไกล่เกลี่ยที่นายทะเบียนออกให้

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อ ๕ ให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นนายทะเบียน
ของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามระเบียบนี้

ข้อ ๖ ให้กองส่งเสริมการระงับข้อพิพาทมีหน้าที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแลการดำเนินงาน
ของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน และรายงานผลให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

หมวด ๒

คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับการดำเนินงานศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับการ
การดำเนินงานศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน” ประกอบด้วย อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่กำกับดูแลกองส่งเสริมการระงับ
ข้อพิพาทเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการระงับข้อพิพาทกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง
และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสี่คนที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแต่งตั้ง ซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ด้านสังคมสงเคราะห์ และด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ของประชาชนเป็นที่ประจักษ์อย่างน้อยด้านละหนึ่งคนเป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการระงับข้อพิพาทเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดี
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในกองส่งเสริมการระงับข้อพิพาทเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
จำนวนไม่เกินสองคน

ข้อ ๘ ให้คณะกรรมการ มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(๑) กำหนดนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นศูนย์ไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

(๒) กำกับดูแลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท

(๓) กำหนดมาตรฐานและประเมินมาตรฐานศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

(๔) พิจารณาการอุดหนุนค่าใช้จ่ายของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามระเบียบ
ที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๕) จัดให้มีฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

(๖) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เจ้าหน้าที่ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่มอบหมาย

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อ ๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี กรณีที่กรรมการดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอาจแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการแทนได้และให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ข้อ ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นบุคคลที่ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๖) เป็นผู้ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

หมวด ๓

ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ส่วนที่ ๑

การจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ข้อ ๑๑ ให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนที่ขึ้นทะเบียนตามระเบียบนี้มีชื่อเรียกโดยย่อว่า “ศกช.” และใช้ตราสัญลักษณ์ของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประกาศกำหนด

ข้อ ๑๒ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน มีภารกิจ ดังนี้

(๑) รับคำร้องขอไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๒) ดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๓) ประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงานไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๔) ส่งเสริม และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใกล้เคียงข้อพิพาท

(๕) ดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่นายทะเบียนกำหนด

ข้อ ๑๓ ประชาชนจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนรวมตัวกันเป็นศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการใกล้เคียงข้อพิพาท โดยยื่นคำขอขึ้นทะเบียนกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ผู้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) เป็นบุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทย

(๒) เป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะ

(๓) มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ในเขตที่จะขอขึ้นทะเบียนศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๒) เป็นบุคคลที่ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๓) เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อ ๑๔ เมื่อประชาชนรวมตัวกันตามข้อ ๑๓ แล้ว ให้ดำเนินการคัดเลือกกันเอง เพื่อทำ หน้าที่เป็นคณะทำงานบริหารประจำศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เกรียงไกร และเลขานุการ ทั้งนี้ ประธานควรมีคุณสมบัติเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำท้องที่หรือท้องถิ่น หรือเป็นผู้นำภาคประชาสังคมที่ดำเนินการอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ โดยมี ผู้ผ่านการอบรมการใกล้เคียงข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรอง อย่างน้อย ๑ คน

ทั้งนี้ คณะทำงานอาจแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะทำงานตามความเหมาะสม

ข้อ ๑๕ ให้คณะทำงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(๑) ประสานจัดกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาท

(๒) จัดทำแผนการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาท ภาคประชาชน

(๓) เสนอขอรับเงินอุดหนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาท ภาคประชาชน ตามระเบียบที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำหนดโดยความเห็นชอบ ของกระทรวงการคลัง

(๔) ส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับการใกล้เคียงข้อพิพาท และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและ สิทธิมนุษยชน

(๕) ประสานการดำเนินงานเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งและทางอาญาระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๖) รายงานผลการดำเนินงานต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นประจำทุกเดือน

ในการดำเนินงานศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ให้ประธานคณะกรรมการเป็นผู้แทนของคณะกรรมการกรณีประธานคณะกรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประชุมเพื่อแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใดในคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการแทนประธานคณะกรรมการ

ข้อ ๑๖ ให้คณะกรรมการ มีวาระในการดำรงตำแหน่ง คราวละ ๓ ปี และพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) นายทะเบียนให้ออก เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นบุคคลที่ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

กรณีบุคคลในคณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้คณะกรรมการดำเนินการสรรหาบุคคลเพื่อมาดำรงตำแหน่งแทน โดยนำข้อ ๑๓ มาใช้โดยอนุโลม และให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของบุคคลในคณะกรรมการซึ่งตนแทน

ส่วนที่ ๒

การขึ้นทะเบียนศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

ข้อ ๑๗ ให้ประธานคณะกรรมการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนต่อนายทะเบียนตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด

เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อความในคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบคำขอ เมื่อเห็นว่ามีความถูกต้องและหลักฐานครบถ้วนแล้วให้ลงทะเบียนรับคำขอพร้อมกับการออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน

หากข้อความในคำขอหรือเอกสารหลักฐานประกอบคำขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอไม่ประสงค์ที่จะยื่นคำขออีกต่อไป และให้นายทะเบียนจำหน่ายคำขอ

ข้อ ๑๘ ให้นายทะเบียนหรือผู้ที่นายทะเบียนมอบหมายดำเนินการตรวจสอบบัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนตามหลักเกณฑ์ที่นายทะเบียนกำหนด กรณีผ่านเกณฑ์ที่กำหนดให้นายทะเบียนประกาศเป็นบัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการใกล้เคียงข้อพิพาท

กรณีไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบและให้ผู้ยื่นคำขอดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอไม่ประสงค์ที่จะยื่นคำขออีกต่อไปและให้นายทะเบียนจำหน่ายคำขอ หากแก้ไขเรียบร้อยแล้วให้นายทะเบียนดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๑๙ ให้นายทะเบียนจัดให้มีการประเมินมาตรฐานบัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งหรือตามที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีบัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนใดมีผลการประเมินมาตรฐานต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดสองรอบการประเมินติดต่อกัน ให้นายทะเบียนประกาศยุบเลิกบัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนนั้น ทั้งนี้ ให้แจ้งคณะกรรมการทราบ

ข้อ ๒๐ ให้บัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนที่ถูกยุบเลิก มีหน้าที่ส่งคำร้องที่อยู่ระหว่างการใกล้เคียงพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเงินงบประมาณที่เหลืออยู่รวมทั้งทรัพย์สินที่เป็นของทางราชการให้แก่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศยุบเลิก

ส่วนที่ ๓

การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของบัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน

ข้อ ๒๑ ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อุดหนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของบัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน ซึ่งดำเนินการตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๔

ผู้ใกล้เคียงบัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน

ส่วนที่ ๑

การขึ้นทะเบียนผู้ใกล้เคียง

ข้อ ๒๒ ให้นายทะเบียนจัดให้มีทะเบียนผู้ใกล้เคียงบัญชีใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนขึ้นในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยคำนึงถึงความพร้อมและความจำเป็น

เมื่อมีทะเบียนผู้ใกล้เคียง ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้ใกล้เคียงทั้งกรุงเทพมหานครและจังหวัด

ข้อ ๒๓ ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๐ ปีบริบูรณ์

(๒) เป็นผู้ผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรอง

(๓) มีประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในหน่วยงานภาครัฐหรือภาคประชาชนที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่น้อยกว่า ๕ เรื่องหรือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เห็นว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมหรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่น้อยกว่า ๒ ปี

(๔) เป็นผู้มีความพร้อมที่จะอุทิศเวลาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรม

(๒) เป็นผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือกระทำการใดอันอาจกระทบถึงการปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรืออาจเสื่อมเสียถึงเกียรติศักดิ์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นบุคคลที่ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๕) เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) ถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และยังไม่พ้น ๕ ปี นับถึงวันยื่นคำขอรับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๒๔ บุคคลที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน พร้อมแสดงทะเบียนบ้าน และบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ และแนบเอกสารหลักฐานอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาแสดงคุณวุฒิพร้อมแสดงต้นฉบับ

(๒) รูปถ่ายสีปัจจุบัน ไม่สวมแว่นดำ ขนาด ๑.๕ นิ้ว จำนวน ๒ รูป

(๓) เอกสาร หลักฐานแสดงประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในหน่วยงานภาครัฐหรือภาคประชาชนที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่น้อยกว่า ๕ เรื่อง หรือหนังสือรับรองประสบการณ์ด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ให้นายทะเบียนตรวจสอบคำขอและเอกสารที่ประกอบคำขอขึ้นทะเบียน หากถูกต้อง ให้ลงทะเบียนรับคำขอพร้อมออกหลักฐานแสดงการรับให้แก่ผู้ยื่นคำขอและดำเนินการต่อไป

ข้อ ๒๕ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอตามข้อ ๒๔ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติผู้ยื่นคำขอและหลักฐาน เมื่อเห็นว่ามีความสมบูรณ์และหลักฐานครบถ้วนแล้ว ให้นายทะเบียนมีคำสั่งรับขึ้นทะเบียนเป็นผู้ใกล้เคียง และให้นายทะเบียนขึ้นทะเบียนผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ใกล้เคียงไว้ในทะเบียนผู้ใกล้เคียง

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ใกล้เคียงและประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนอีก อาจขอใช้เอกสารหลักฐานเดิมก็ได้

หากข้อความหรือหลักฐานผู้ยื่นคำขอมีรายละเอียดไม่ครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมข้อความหรือหลักฐานตามที่ได้รับแจ้งให้ครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอได้รับแจ้ง หากผู้ยื่นคำขอไม่แก้ไขหรือไม่ส่งข้อความหรือหลักฐานภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขอนั้นไม่ประสงค์ที่จะยื่นคำขออีกต่อไป

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ใกล้เคียง ให้แสดงผลในการมีคำสั่งดังกล่าวด้วย โดยมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบคำสั่งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่ง

ในการพิจารณาให้บุคคลใดขึ้นทะเบียนเป็นผู้ใกล้เคียงให้เป็นดุลพินิจของนายทะเบียน คำวินิจฉัยของนายทะเบียนให้เป็นที่สุด

ข้อ ๒๖ เมื่อได้ขึ้นทะเบียนผู้ใดเป็นผู้ใกล้เคียงแล้ว ให้นายทะเบียนออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนและบัตรประจำตัวผู้ใกล้เคียงไว้เป็นหลักฐานตามที่นายทะเบียนกำหนด

ข้อ ๒๗ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสรรหาบุคคลซึ่งมีความเหมาะสมที่จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้ใกล้เคียงด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น

บุคคลซึ่งมีความเหมาะสมตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้ใกล้เคียงที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการใกล้เคียงข้อพิพาท

ข้อ ๒๘ การขึ้นทะเบียนผู้ใกล้เคียงที่นายทะเบียนสรรหาตามข้อ ๒๗ ให้ผู้ประสงค์จะขึ้นทะเบียนยื่นคำขอพร้อมเอกสารประกอบตามความในข้อ ๒๔ ต่อนายทะเบียน

เมื่อนายทะเบียนรับคำขอแล้ว ให้พิจารณามีคำสั่งรับขึ้นทะเบียน และให้ออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียน พร้อมบัตรประจำตัวให้แก่ผู้ใกล้เคียงไว้เป็นหลักฐานตามที่นายทะเบียนกำหนด

ข้อ ๒๙ ให้ทะเบียนผู้ใกล้เคียงสิ้นผลสามปีนับแต่วันมีประกาศขึ้นทะเบียน การที่ทะเบียนผู้ใกล้เคียงสิ้นผลตามวรรคหนึ่งไม่กระทบถึงการแต่งตั้งผู้ใกล้เคียงที่ได้ดำเนินการไปแล้วและให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าการใกล้เคียงจะเสร็จสิ้น

หากการจัดทำทะเบียนใหม่ไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่ทะเบียนเดิมได้สิ้นผลให้ถือว่าบุคคลในทะเบียนเดิมยังคงเป็นผู้ใกล้เคียงที่ขึ้นทะเบียนอยู่จนกว่าทะเบียนใหม่จะแล้วเสร็จ

ข้อ ๓๐ เมื่อครบกำหนดอายุทะเบียนตามข้อ ๒๙ แล้ว หากผู้ไกล่เกลี่ยประสงค์จะต่ออายุทะเบียนให้ยื่นคำขอต่ออายุทะเบียนตามแบบที่กำหนดต่อนายทะเบียนภายในเก้าสิบวันก่อนวันครบกำหนดอายุทะเบียน เว้นแต่ มีเหตุอันสมควรที่ไม่อาจยื่นคำขอภายในระยะเวลาที่กำหนด

ข้อ ๓๑ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รายชื่อบุคคลที่ต่ออายุทะเบียนตามข้อ ๓๐ ให้นายทะเบียนตรวจสอบความถูกต้องของคำขอและพิจารณามีคำสั่ง

ข้อ ๓๒ กรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยที่ได้รับการขึ้นทะเบียนประสงค์จะแก้ไขข้อความในทะเบียนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนหรือบัตรประจำตัวให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ให้ยื่นคำขอตามแบบที่กำหนดต่อนายทะเบียน

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่หนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนหรือบัตรประจำตัวที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยสูญหาย ชำรุดเสียหาย หรือถูกทำลาย ผู้นั้นอาจขอใบแทนหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนและบัตรประจำตัวได้โดยยื่นคำขอตามแบบที่กำหนดต่อนายทะเบียน

ส่วนที่ ๒

จริยธรรมสำหรับผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๓๔ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องถือปฏิบัติตามจริยธรรม ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อีสุระ ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ
- (๒) เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกครั้ง ในกรณีที่ไม้อาจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ต้องแจ้งเหตุผลและความจำเป็นล่วงหน้าให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนนั้นทราบ
- (๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ไม่ทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทล่าช้าเกินสมควร
- (๔) ซื่อสัตย์สุจริต และไม่เรียกรับหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยความสุภาพ
- (๖) รักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- (๗) ไม่กระทำการในลักษณะเป็นการชี้ขาดข้อพิพาทหรือบีบบังคับให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดลงลายมือชื่อในข้อตกลงระงับข้อพิพาท
- (๘) กรณีอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๓

การคัดค้าน การถอนถอน การสิ้นสภาพ และการเพิกถอนผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๓๕ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับคู่กรณีไม่ว่าฝ่ายใดในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่หมั้นหรือคู่สมรส

(๒) เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น

(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทน

(๔) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง

ข้อ ๓๖ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจที่มีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้ หากมีกรณีดังกล่าวผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนตามข้อ ๓๘ (๔) ได้

ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหลายคน การตั้งข้อรังเกียจตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคู่กรณีทุกคนในฝ่ายนั้น

ข้อ ๓๗ เมื่อมีข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ยในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามข้อ ๓๕ และคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดคัดค้านหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นเองว่าตนมีกรณีดังกล่าว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยผู้นั้นหยุดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ก่อนและแจ้งให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทราบ เพื่อที่อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะได้มีคำสั่งต่อไป

การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคัดค้าน และการให้ผู้ไกล่เกลี่ยคนอื่นปฏิบัติหน้าที่แทนผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งถูกคัดค้าน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ ๓๘ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจถูกถอดถอนโดยคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายหรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) กระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่กรณีหรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

(๒) ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยเกินสองครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร

(๓) ขาดจริยธรรม ตามข้อ ๓๔

(๔) ถูกตั้งข้อรังเกียจ ตามข้อ ๓๖

ให้ผู้ไกล่เกลี่ยออกจากการปฏิบัติหน้าที่ในข้อพิพาท และอาจสิ้นสภาพหรือถูกเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้

การถอดถอนผู้ไกล่เกลี่ย การสิ้นสภาพของผู้ไกล่เกลี่ย และการเพิกถอนการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๔

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อ ๓๙ การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ผู้ไกล่เกลี่ยให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๕
การดำเนินงานใกล้เคียงข้อพิพาท

ส่วนที่ ๑
การยื่นคำร้อง

ข้อ ๔๐ บุคคลที่ประสงค์จะใกล้เคียงข้อพิพาท ให้ยื่นคำร้องโดยทำเป็นหนังสือต่อศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชนซึ่งคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนา หรือสถานที่เกิดข้อพิพาท หรือตามที่คู่กรณีตกลงกันหรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือช่องทางอื่นที่นายทะเบียนกำหนด และให้ออกใบรับคำขอไว้เป็นหลักฐาน

ข้อพิพาทที่ขอให้ดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาท ได้แก่

(๑) ข้อพิพาททางแพ่งที่ใกล้เคียงได้ตามระเบียบนี้ ได้แก่ ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีใช้ข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก ข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาและข้อพิพาทอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าแสนบาทหรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เว้นแต่ ข้อพิพาททางแพ่งที่เกี่ยวข้องด้วยสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัวหรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ไม่สามารถกระทำได้ หรือ

(๒) ข้อพิพาททางอาญาที่ใกล้เคียงได้ตามระเบียบนี้ ได้แก่ ความผิดอันยอมความได้ ความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๙๐ มาตรา ๓๙๑ มาตรา ๓๙๒ มาตรา ๓๙๓ มาตรา ๓๙๔ มาตรา ๓๙๕ และมาตรา ๓๙๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ข้อ ๔๑ คำร้องต้องประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ สกุล ที่อยู่ ของผู้ยื่นคำร้อง

(๒) ชื่อ สกุล ที่อยู่ ของคู่กรณี และผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๓) สรุปข้อเท็จจริงในประเด็นข้อพิพาท

(๔) ความประสงค์ในการขอใกล้เคียงข้อพิพาท เช่น คำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์หรือจำนวนเงินที่เรียกร้อง

(๕) หนังสือแสดงความสมัครใจเข้าร่วมการใกล้เคียงข้อพิพาทของคู่กรณีอีกฝ่าย (ถ้ามี)

คำร้องตามวรรคหนึ่ง ผู้ยื่นคำร้องอาจแนบเอกสารหรือหลักฐานที่เป็นมูลเหตุแห่งข้อพิพาทด้วยก็ได้

ข้อ ๔๒ เมื่อได้รับคำร้องตามข้อ ๔๐ แล้ว ให้ประธานคณะทำงานหรือบุคคลที่นายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบหลักเกณฑ์ข้อพิพาทที่ขอให้ดำเนินการตามข้อ ๔๐ วรรคสอง และให้ตรวจสอบข้อความในคำร้องและเอกสารประกอบตามข้อ ๔๑ และให้ลงทะเบียนรับคำร้อง

ในกรณีที่ประธานคณะทำงานหรือบุคคลที่นายทะเบียนมอบหมายเห็นว่า ข้อพิพาทที่ขอให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามข้อ ๔๐ วรรคสอง ให้นายทะเบียนยกคำร้อง

หากเห็นว่าคำร้องไม่ถูกต้องหรือมีรายการไม่ครบถ้วนให้คืนคำร้องนั้นไปให้ทำมาใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องภายในระยะเวลาสามสิบวัน ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องไม่แก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้ยื่นคำร้องไม่ประสงค์จะยื่นคำร้อง

ข้อ ๔๓ เมื่อดำเนินการตามข้อ ๔๒ แล้ว ให้สอบถามความสมัครใจของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้มีการรับคำร้อง เว้นแต่ คู่กรณีทั้งสองฝ่ายร่วมกันยื่นคำร้อง

ข้อ ๔๔ กรณีที่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งสมัครใจที่จะเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้แจ้งแก่ผู้ยื่นคำร้องทราบ และให้ประธานคณะทำงานหรือบุคคลที่นายทะเบียนมอบหมายเรียกคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาเพื่อให้กำหนดวันและเวลานัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และเสนอรายชื่อผู้ไกล่เกลี่ย เพื่อกำหนดจำนวนผู้ไกล่เกลี่ยและเลือกผู้ไกล่เกลี่ยรวมทั้งชี้แจงคู่กรณีเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผลทางกฎหมายในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

กรณีที่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้จำหน่ายคำร้องและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบ

กรณีที่มีคู่กรณีมากกว่าสองฝ่ายและคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีที่สมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้

ข้อ ๔๕ ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ให้ตรวจสอบข้อพิพาทในคดีอาญานั้นด้วยว่าหากคดีอยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้ว ให้ประธานคณะทำงานหรือบุคคลที่นายทะเบียนมอบหมายแจ้งให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ทราบ

เมื่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลง ให้ประธานคณะทำงานหรือบุคคลที่นายทะเบียนมอบหมายแจ้งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ทราบ ในกรณีที่คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาททางอาญากันได้ ให้ส่งสำเนาบันทึกข้อตกลงดังกล่าวไปด้วย

ส่วนที่ ๒

การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๔๖ การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีผู้ไกล่เกลี่ยหนึ่งคน ให้คู่กรณีร่วมกันแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย

(๒) กรณีผู้ไกล่เกลี่ยสองคนให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยฝ่ายละหนึ่งคน

(๓) กรณีผู้ไกล่เกลี่ยสามคนให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยฝ่ายละหนึ่งคนและให้คู่กรณีทุกฝ่ายร่วมกันแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนที่สาม

คู่กรณีอาจขอให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในเรื่องนั้น เสนอรายชื่อของผู้ที่เหมาะสมจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรืออาจตกลงกันให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในเรื่องนั้นเป็นผู้แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ ในการพิจารณาแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนให้คำนึงถึงคุณสมบัติ ทักษะ ความเหมาะสมแก่ลักษณะข้อพิพาทและความพอใจของคู่กรณีทุกฝ่ายเท่าที่จะพึงกระทำได้

การแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้ง

ส่วนที่ ๓

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๔๗ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยผู้ไกล่เกลี่ยอาจตกลงกับคู่กรณีเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาทความประสงค์ของคู่กรณีที่จะระงับข้อพิพาท และข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจซึ่งกันและกันหรือผ่อนปรนเข้าหากันอันนำไปสู่การตกลงระงับข้อพิพาทกันได้

ข้อ ๔๘ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณีทุกฝ่าย เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในบางสถานการณ์ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทลับหลังคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้แต่ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นให้คู่กรณีฝ่ายที่มีได้เข้าร่วมทราบด้วย ทั้งนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้ทนายความหรือที่ปรึกษาของคู่กรณีหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีมีสิทธิเจรจา เพื่อหาทางออกร่วมกันได้โดยอิสระ ทั้งนี้ ข้อตกลงที่เกิดขึ้นต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ ๔๙ เมื่อคู่กรณีได้มีข้อตกลงเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกข้อตกลงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือจัดให้มีการบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อไว้

บันทึกข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี

(๒) ข้อพิพาทตามกฎหมาย

(๓) ความสมัครใจเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๔) สำคัญสำคัญของข้อตกลงอันเป็นผลของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น การชดใช้เยียวยาความเสียหาย เงื่อนไขที่คู่กรณีต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ หรือข้อตกลงไม่ติดใจที่จะรับการชดใช้เยียวยาความเสียหาย

ข้อ ๕๐ ให้ประธานคณะทำงานหรือบุคคลที่นายทะเบียนมอบหมายดำเนินการส่งบันทึกข้อตกลงระงับข้อพิพาทตามข้อ ๔๙ ต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อพิจารณารับรองข้อตกลงระงับข้อพิพาทดังกล่าว

ในกรณีที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนในเรื่องใดได้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และออกหนังสือรับรองให้แล้ว ให้ข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นบังคับกันได้หรือให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบ

ข้อ ๕๑ หากคู่กรณีทำข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญาที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจมีสิทธิฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สิทธินำคดีอาญามาฟ้องจะระงับต่อเมื่อคู่กรณีได้ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่งแล้ว ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทในส่วนแพ่ง ให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งดำเนินการเพื่อขอให้มีการบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทต่อไป

ข้อ ๕๒ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลงในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาทกันได้
- (๒) คู่กรณีถอนตัวจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๓) ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์และให้ยุติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ส่วนที่ ๔

การบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท

ข้อ ๕๓ เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทแล้ว แต่คู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระงับข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้

การร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องกระทำภายในสามปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทได้ ถ้าไม่ได้ร้องขอภายในกำหนดดังกล่าว ให้มูลหนี้ตามข้อตกลงระงับข้อพิพาทนั้นเป็นอันระงับไป

การร้องขอตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาลยุติธรรมที่มีการทำข้อตกลงระงับข้อพิพาทในเขตศาลนั้น หรือศาลยุติธรรมที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลยุติธรรมที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้มีการไกล่เกลี่ยนั้น และให้เสียค่าขึ้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในอัตราเดียวกับคำร้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในประเทศ

หมวด ๖
เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๕๔ ระเบียบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนใดที่มีได้
บัญญัติไว้ในระเบียบนี้ ให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

เรืองศักดิ์ สุวารี

อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ